

Høringssvar fra Bastion forlag

Bastion forlag er et uavhengig forlag som ikke er medlem av forleggerforeningen. Bastion Forlag er positiv til en regulering av norsk bokbransje, som sikrer mangfold og bredde i alle ledd i verdikjeden. Vi er imidlertid usikre på om det det forslaget som ligger til grunn for høringen vil sikre at dette oppnås.

Vi stiller oss bak dem som sår tvil om holdbarheten i tallmaterialet i høringsnotatet. Våre opplysninger tilsier at markedsandelene til de tre forlagseide bokhandelkjedene er betraktelig høyere enn det som kommer frem i høringen. Konsekvensene av den vertikale integrasjonen i bransjen er ikke tilstrekkelig utredet. Etter vårt syn er i det hele tatt mange av forslagets konklusjoner basert på utilstrekkelig dokumentasjon.

Forslaget har ingen løsning på hvordan man skal unngå at de store aktørene som har eierskap i alle ledd i verdikjeden utnytter sin enestående posisjon – en posisjon man ikke finner paralleller til i noe annet land. De samme aktørene har blant annet stor gjennomslagskraft i både Bokhandlerforeningen og Forleggerforeningen, og har ikke minst hatt det i Forleggerforeningens arbeid med bokloven. Denne dominansen i foreningene har medført at en rekke forlag ikke lenger er medlemmer, og at færre nye forlag melder seg inn i foreningen, deriblant Bastion forlag.

Med dette som bakteppe mener vi at de uavhengige aktørene i bransjen i alt for liten grad har fått ta del i prosessene i forkant av høringen. At ingen uavhengige forlag var blant høringsinstansene da høringen ble offentliggjort, underbygger dette.

Det er svært uheldig at man ikke gikk bredere ut i forkant av høringen, noe høringsnotatet bærer preg av. Vi frykter at en ny boklov vil beskytte de store aktørene i bransjen som allerede har betydelig makt, og at loven ikke vil bidra til mangfold, økt leseglede og et mer fargerikt litterært landskap.

Vi frykter også at konsekvensen av en ny boklov blant annet vil bli kunstig høye bokpriser, og at det blir forbrukerne som tilslutt må betale for overetableringer av bokhandlere i de store byene, overpublisering, lite effektiv drift i forlagene, og enorme markedsføringsbudsjetter.

Høringsspørsmål

Høringsspørsmål 1 – Lovens formålsparagraf

Vi føler ikke det er samsvar mellom lovens formålsparagraf og resten av paragrafene i loven. Vi kan ikke se at verken forfatterne eller leserne kommer styrket ut gjennom dette forslaget.

Dyrere bøker, og få og større aktører i forlags- og bokhandelledene ivaretar neppe forfatterne eller leserne interesser på lang sikt.

Høringsspørsmål 2 – Lovens virkeområde

Loven bør også omfatte e-bøker. Spesielt viktig er bestemmelsen om skaffe- og leveringsplikt av e-bøker. Konkurransen i det nasjonale e-bokmarkedet er viktig, og skaffe- og leveringsplikten bidrar til dette. E-bøker bør ha frivillig fastpris, så ikke dominerende aktører kan hindre ønsket utvikling av e-bokmarkedet gjennom overprising.

Høringsspørsmål 5 – Fastpris

Alternativ 2: Boklov som gir rett til å samarbeide om bokomsetning

Så lenge det hersker tvil om konsekvensene av den vertikale integrasjonen i markedet, er alternativ 2 det eneste som virker korrigerende. Alternativ 2 er det eneste alternativet som gir små og mellomstore aktører handlekraft i tilfeller der de store aktørene i bransjen i urimelig grad utnytter de mulighetene den vertikale integrasjonen gir dem.

Mulighetene for at alternativ 1 fører til kunstig høye priser på grunn av vertikal integrasjon er også klart tilstede. Leserens rettigheter blir best ivaretatt med alternativ 2.

Høringsspørsmål 7 – Fastprisens lengde

Fastprisen bør kun gjelde i utgivelsesåret, og man bør ha frie priser fra 1/1 påfølgende år. Man kan like det eller ikke, men bokens levetid blir stadig kortere og lagrene større og større. Økonomisk for hele bransjen vil det være gunstig med to etablerte kampanjeperioder, januarsalget og mammut. Bokkjøperne har jo heller ikke noe forhold til 1. mai, og det er lite forståelig for leserne at akkurat denne datoen skal markere overgangen til frie priser. Skal man vedta en lov, bør det være en lov som publikum forstår og kan forholde seg til.

Høringsspørsmål 8 – Rabatt

Skal man sikre en viss konkurranse i bokhandelledet, må rabattnivået økes fra 12,5% til 25-30%. Slik sikrer man igjen at leseren ikke blir taperen i et marked som kontrolleres av noen få store aktører. Rabatten på 12,5 har i praksis ingen effekt, og fører til begrenset handlefrihet og lite mangfold i bokhandelledet.

Høringsspørsmål 9 – leveringsplikt

Vi støtter videreføringen av leveringsplikten, men det er her avgjørende at dette også innebærer leveringsplikt av e-bøker. Kulturpolitisk er det viktig at det også blir skaffeplikt på e-bøker.

De dominerende markedsaktørenes direkte og indirekte eierandel i Bokdatabasen er på 75% (De tre store; Aschehoug, Cappelen Damm og Gyldendal direkte og dessuten indirekte gjennom eierskap i selskaper som Forlagssentralen, Sentraldistribusjon, NorliLibris, TankeRetail, Ark og Tanum.) Det er derfor avgjørende at begrepet leveringsplikt presiseres til at den også bør innebære distribusjon av selve filene til løsninger utenfor bokdatabasen/Bokskya. Noe annet vil hindre konkurranse og innovasjon, og kan være blant de største truslene for norsk bokbransje i fremtiden.

Høringsspørsmål 11 Ikke-diskrimineringsprinsipp

Bastion støtter et ikke-diskrimineringsprinsipp. Det er viktig at premissene for prinsippet spesifiseres. Spesielt viktig er det at eierforlagene ikke oppnår særfordeler i egne bokhandler, bokklubber og eventuell andre utsalgskanaler de måtte eie. For å sikre dette, bør åpenhet om innkjøpstall og markedsandeler gjøres tilgjengelig for offentligheten.

Høringsspørsmål 12 Rabatter

Det er vanskelig å finne en regulering av rabattene som er rettferdig for alle parter. Vi ser kun to alternativer som er realistiske, en fast rabatt eller ingen regulering av avansene overhodet. Å knytte rabatter opp mot plassering og profilering i bokhandlene, vil i praksis være umulig å følge opp og kontrollere, i alle fall ikke uten betydelig bruk av ressurser.

En rabatt på 50% må i alle tilfeller inkludere alle typer rabatter og også dekke markedsstøtte. Dette bør spesifiseres i lovteksten.

Høringsspørsmål 13 – Frakt og leveringsbestemmelser

Så lenge distributørene (Forlagssentralen og Sentraldistribusjon) er eid av de tre største forlagene, bør det presiseres at prisingen og betingelsene på frakt og levering må være like for alle aktører. Slik er det ikke i dag. Eierforlagene (Gyldendal, Aschehoug og Cappelen Damm) har under ellers like forhold høyere rabatter på distribusjonen enn bransjens øvrige aktører. Skal man regulere avansene, må man også regulere prisene på frakt og levering. Hvis ikke, kan eierforlagene hente ut «tapt» rabatt på innkjøp ved å øke prisene eller egne rabatter i distribusjonsleddet.

Høringsspørsmål 14 - Rådgivende nemd

Bastion stiller seg positive til en rådgivende nemd. Forutsetningen må være at medlemmene av nemden er totalt uavhengige. Hvis Bokhandlerforeningen og Forleggerforeningen skal ha to av tre medlemmer, vil ikke nemden ha mulighet til å løse sine oppgaver. De store aktørene

har jo i praksis kontroll over foreningene, og ved en tvist vil nettopp disse store ofte være innblandet. Har de flertall i nemden, vil denne neppe nyte særlig tillit.

Høringsspørsmål 15 Eierskapsbegrensninger

Den vertikale integrasjonen gjør det svært vanskelig å utforme en boklov som hindrer de store aktørene som eier flere eller alle ledd i verdikjeden *mulighet* til å utnytte situasjonen. Vi ser allerede at bokhandelkjeder kjører kampanjer utelukkende med titler fra de respektive eierforlag. At det er tett kontakt mellom «egne» ledd i verdikjeden, mener vi er udiskutabelt.

Som vi innledningsvis var inne på, mener vi tallmaterialet i høringsnotatet ikke gir et korrekt bilde. De norske bokklubbene er ikke med, mens man på den annen side har tatt med bokgrupper som ikke faller inn under det man vanligvis oppfatter som «litteratur». Derfor bør markedsandeler pr. bokgruppe også fremkomme. Da vil markedsandelene til de store aktørene bli betydelig høyere enn det som fremkommer av høringsnotatet, mest sannsynlig over 70%.

Bastion forlag mener det er for stor usikkerhet rundt for mange punkter i høringsnotatet, noe som igjen gjør det umulig å forholde seg til punktet om eierskapsbegrensninger. Vi ønsker ytterligere dokumentasjon om markedsandelene til de største aktørene og om konsekvensene av den vertikale integrasjonen.

Med vennlig hilsen

Anja Marheim
Forlagssjef,
Bastion forlag DA